

פרשת ויצא

וַתֹּאמֶר יְלָאָה בְּגַד וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ גַּד (ל, יא)

משמעויות שונות לשם גד

גד הוא הבן היחידי שיש בשמו כתיב וקרי והקרי מחולק לשתי מילים.
נעין בפרשנים על השם:
רש"י:

(יא) בא גד - בא מזל טוב, כמו (שבת סז ב) גד גדי וסנוק לא, ודומה לו (ישעיה סה יא) העורכים לגד שלחן. ומדרש אגדה: שנולד מהול, כמו (דניאל ד כ) גדו אילנא, ולא ידעתי על מה נכתבה תיבה אחת. דבר אחר: למה נקראת תיבה אחת בגד? כמו בגדת בי כשבאת אל שפחתי, כאיש שבגד באשת נעורים:

לפי רש"י פירוש השם הוא מזל (כמו בתרגום לארמית גד גדי = התמזל מזלי). או מלשון גדוע שנולד מהול. רש"י גם מתייחס להבדלים בין הכתיב לקרי וכתזכורת שגד הוא בן השפחה ולא בנה של לאה ממש (למרות שלא שמחה מאד בבן זה וגם באשר כפי שמוכח בפירוש מהפסוקים).

אף הספורנו מתייחס לנסיבות הלידה כמשמעות לשם:

"בגד. זה בא במקרה, כי לא היתה פונתי להביא זה לעולם, לולי שעמדתי מלדת. ונכתב "בגד" מלה אחת, כי היה ההכיון לה בוגד כמו אקב, שפסק ההכיון ממנה אחר שהתחיל, כענין "אחי בגדו כמו נחל" (איוב ו, טו)"

ראב"ע:

[ל, יא]

בגד - שתי מלות, והאל"ף חסר וכן בכל. וכן במה כאשר מפורש ביחזקאל.
וטעם גד גדוד, כי יש לה גדוד בנים.

ויש אומרים: שפירוש גד מזל טוב, כאשר הוא בלשון ישמעאל. וכמוהו: העורכים לגד שלחן והוא כוכב צדק. והנכון להיותו כמו: גדודי השמים.

ראב"ע מפרש כי חסרון האלף הינה צורת כתיבה ומביא דוגמה נוספת מספר יחזקאל. כמו כן מביא פירוש חדש למילה גד. גדוד אוסף (מהשורש גוד) וכמובן מסתמך בכך על ברכתו של יעקב, שהיא חידה בפני עצמה (מ"ט יט): "גד גדוד יגדנו והוא יגד עקב", ברכה שאומרת ששבת גד יהיה חזק במלחמה, ושבת גד אכן עובר כחלוץ לפני ישראל ביחד עם שבת ראובן ונזקק לברכה זו.

הרשב"ם חוזר על פירוש המילה כמזל טוב ובנוסף מביא פירוש לשוני וחולק על כך שגד יכול להיות ממשמעות גדוד.

פרשת ויצא